

საქართველოს და კომერციული ბანკების ეკონომიკური ზრდის შედარება

იზოლდა ჭილაძე, ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი

კომერციული ბანკები წამოადგენენ სახელმწიფოს ეკონომიკური ზრდის ერთერთ მნიშვნელოვან სექტორს. ბანკები ყოველთვის დიდ როლს ასრულებენ ქვეყნის ეკონომიკაში და გადამწყვეტ ფუნქციებს ასრულებენ ინდუსტრიისა და ვაჭრობის განვითარებაში. კომერციული ბანკები ერთი მხრივ მოქმედებენ როგორც ქვეყნის სიმდიდრის დამცველები, ხოლო მეორე მხრივ ეკონომიკას აწვდიან ისეთ რესურსებს, რაც აუცილებელია საზოგადოების განვითარებისათვის. ჩვენი კვლევის მიზანია ბანკების წვლილის შეფასება საქართველოს ეკონომიკის განვითარებაში. კვლევის მიზანია შეაფასოს როგორი კორელაცია არსებობს საქართველოში მოქმედ კომერციული ბანკების ზრდასა და საქართველოს ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლებს შორის.

კვლევის შედეგად აღმოჩნდა, რომ საქართველოში მოქმედი კომერციული ბანკების უმრავლესობა თითქოს საქართველოს ეკონომიკისაგან დაშორებულია.. ისინი აქტიურ ზეგავლენას ვერ ახდენენ ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებასა და დასაქმების ზრდაზე.

*შრომის დასკვნაში მოცემულია მთავარი წინადადებები, რაც ხელს შეუწყობს ბანკების როლის გაზრდას საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებაში, სტაბილურობის გამტკიცებასა და დასაქმების ამაღლებაში. **საკვანძო სიტყვები:** კომერციული ბანკები, ეკონომიკური ზრდა, აქტივების მომგებიანობა.*

შესავალი

ბანკების როლი ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაში მრავალმხრივია [5.გვ.1]. კერძოდ, ისინი ახდენენ კაპიტალის ფორმირებას, როცა მოქალაქეების მიერ ანაზრებზე ფულის შეტანის გზით თავს უყრიან რა საზოგადოების წევრთა მცირე დანაზოგებს, მას ხელმისაწვდომს ხდიან ბიზნესისათვის, რათა პროდუქტიულად გამოიყენონ იგი. თუკი ბანკები ამ ფუნქციას ვერ ასრულებენ, მასინ დანაზოგი რჩება უმოქმედოდ ან გამოიყენება ისეთი ქონების შესაძენად, რომლის მასშტაბი საზოგადოებრივი მიზნების მიღწევაში ძალიან მცირეა; ბანკები ქმნიან კრედიტებს, როგორც ახალი პროექტების განვითარების დამატებით საშუალებას. საკრედიტო პორტფელის შექმნა ზრდის წარმოებას, დასაქმებას, ვაჭრობას და შედეგად აჩქარებს ეკონომიკის განვითარებას; კაპიტალის ფორმირება არ წარმოადგენს კომერციული ბანკების ერთადერთ ფუნქციას. ისინი დაგროვილი დანაზოგების განაწილებას ახდენენ ეკონომიკის სხვადასხვა სფეროში საზოგადოებრივი შრომის მწარმოებლურობის ამაღლების მიზნით; ბანკების მიერ დაგროვილი დანაზოგები აგრეთვე წარმატებით გამოიყენება ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონების განვითარებისათვის. ეს უზრუნველყოფს ფინანსური რესურსების უფრო სრულყოფილ გამოყენებას; ბანკები ახდენენ ქვეყნის მრეწველობის სათანდო დარგების განვითარების წახალისებას დაბალი საპროცენტო განაკვეთების მეშვეობით. ისინი დაკრედიტებას და ავანსირებას აძლევენ იმ მწარმოებლებს, რომელთა პროდუქციაზე მაღალი მოთხოვნაა; ბანკები ახდენენ სწორი დარგობრივი სტრუქტურის წახალისებას სახელმწიფოში. განსაკუთრებით

აფინანსებენ იმ დარგებს, სადაც გამოიყენება წარმოების ახალი მეთოდები და ზეგავლენას ახდენენ ქვეყნის მთლიანი შიგა პროდუქტის მოცულობაზე [1. გვ.23]

აგრეთვე მნიშვნელოვანია საბანკო საპროცენტო განაკვეთების პოლიტიკა, რითაც სპეციალისტების აზრით, ბანკებს შეუძლიათ გავლენა მოახდინონ ეკონომიკაში არსებულ ფულის მასაზე. ამიტომ, სახელმწიფოში ეროვნული ბანკი არეგულირებს საბანკო საპროცენტო განაკვეთების მაქსიმალურ ნორმებს ანაზრებსა და სესხებზე; ხორციელდება ვალების მონეტიზაცია ბანკების მიერ ანუ კომერციული ბანკები სესხებს გარკვეული დროის შემდეგ ფულად გადააქცევს, რაც შეიძლება დუფონელივ გამოიყენოს ბიზნეს საქმიანობაში. მაგრამ, კრედიტის გაყიდვებმა შეიძლება კაპიტალის ბლოკირება გამოიწვიოს. შედეგად პროდუქტიულობა შეიძლება შემცირდეს. რამდენადაც ბანკები სესხებს საფონდო ბირჟის დისკონტირებული თამასუქებით გასცემენ, საქმიანი პრობლემები შეუერხებლად გვარდება [2. გვ. 2]

ბანკები ახორციელებენ აგრეთვე ხელისუფლების დაფინანსებას. განსაკუთრებით განვითარებად ქვეყნებში ხელისუფლება გამოდის დარგების პრომოუშენის სახით, რომელთაც სესხები ჭირდებათ. ბანკები ხელისუფლებას წარუდგენენ გრძელვადიან სესხებს სახელმწიფო ფასიან ქალაქებში ინვესტირების სახით და მოკლევადიან სახაზინო თამასუქების დაფინანსების სახით [7. გვ.1].

აგრეთვე, ბანკირები არიან რა მესაკუთრეები, ბანკების გაერთიანებით იქმნება დიდი მოცულობის ბანკები, რაც მსხვილი საბანკო ინტელუსტრიის განვითარებას უწყობს ხელს. ბანკების განყოფილებები შეიძლება გაიხსნას სოფლებშიც კი, რაც დასაქმების ახალ შესაძლებლობებს ქმნის. ბანკები გრეთვე მეწარმეებიც არიან. ბოლო პერიოდში ბანკებმა შეითავსეს მეწარმეობის როლი, განსაკუთრებით განვითარებად ქვეყნებში და ასევე საქართველოშიც. მეწარმეობის განვითარება რთული და კომპლექსური პროცესია. იგი მოიცავს ყოველი ახალი პროექტის იდეის ფორმირებას, ადგილობრივი პირობების გათვალისწინებას, შესაბამისი კადრების მოძიებას მოცემული პროექტის განხორციელებისათვის და ტექნიკური მომსახურების გაწევას, როგორცაა ტექნიკური და მმართველობითი საქმიანობა. ამით კომერციული ბანკები ეხმარება მეწარმეობის განვითარებას ქვეყანაში [4.გვ33].

ყოველივე ზემოთქმულთან ერთად, ბანკები ახორციელებენ მთლიან ფულად-საანაგრიშწორებო ოპერაციებს ქვეყნის მასშტაბით. ფულით კი გამოხატულია ქვეყნის ყველა მოქალაქის ნაშრომი და ნაღვაწი. ასე რომ, ჩვენი შრომა ფულის სახით ბანკებში იმყოფება. ამიტომ, მისი გაფრთხილება, დაცვა და მიზნობრივი გამოყენება თითოეული მოქალაქის ცხოვრების პირობების განვითარებაა. თუკი ბანკები არ დაიცავენ ადეკვატურ კანონებს და წესებს, მცირედი გადახვევაც კი სერიოზულად აზიანებს მთელი ქვეყნის ეკონომიკას და თითოეული მოქალაქის ცხოვრების ფინანსურ სტაბილურობას.

ამრიგად, ქვეყნის ეკონომიკაზე კომერციული ბანკების საქმიანობის შედეგების გავლენების შესწავლა როგორც მეცნიერულად, ისე პრაქტიკულად, სასიცოცხლოდ აქტუალურია.

1. კვლევის მეთოდები და მონაცემთა ბაზა

კვლევაში გამოყენებულ იქნა ეკონომიკური მაჩვენებლების დინამიკური და შედარებითი ანალიზის მეთოდები. შრომაში შესწავლილია საქართველოში დღეისათვის მოქმედი კომერციული ბანკების ფინანსური ანგარიშგების ძირითადი მაჩვენებლები, საქართველოს ეროვნული ბანკის ანგარიშების ინფორმაციის საფუძველზე.

ვინაიდან საქართველო მრავალი საუკუნის მანძილზე დაპყრობილ კოლონიას წარმოადგენდა, თანამედროვე საბანკო ისტორია ხანგრძლივი არაა. ერთადერთი კომერციული ბანკი: „თბილისის საადგილმამულო ბანკი“ არსებობდა მეცხრამეტე საუკუნეში, რომელიც 1875 წელს დაარსდა და რომლის დაფუძნების უფლების მიღებას მოსკოვისაგან, ილია ჭავჭავაძე სამი წელი ელოდა. ამ ბანკში დიდგვაროვნები მიწებს აგირავებდნენ, რომლის გამოსყიდვის უფლება ჰქონდა გლეხებსაც თუნდაც იმავე ბანკიდან აღებული სესხით. მან 1909 წლამდე იარსება. ხოლო შემდეგ, საბჭოთა პერიოდის განმავლობაში კომერციული ბანკები საერთოდ აკრძალული იყო. არსებობდა მხოლოდ რუსული (საბჭოთა კავშირის) სახელმწიფო ბანკი.

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ (1991 წ) კომერციული ბანკების შექმნას უკვე გასაქანი მიეცა, მაგრამ შიგა არეულობების გამო მათი დაარსება ქაოსურად დაიწყო. ამასთან, 90-იან წლებში, საბანკო-საფინანსო სექტორი საერთაშორისო საბანკო კანონდებლობით ჯერ არ რეგულირდებოდა და ძალიან მარტივად, საქართველოში 300-მდე კომერციული ბანკი შეიქმნა, რომელთა უმრავლესობამ მოსახლეობა გააწვილა. მათ მიერ ბანკში შეტანილი ფული მითვისეს და „უკვალოდ“ გაქრნენ. ეს იმთავითვე ცხადი იყო, რადგან 300 კომერციული ბანკი საქართველოს მასშტაბის ეკონომიკისათვის ძალიან ბევრია. შემდეგ, ქართული ფულის გამოშვების პარალელურად, საქართველოში თანდათან დაიწყო საერთაშორისო სავალუტო ფონდისა და მსოფლიო ბანკის რეგულაციები, სახელმწიფოში შეიქმნა სათანადო საბანკო კანონმდებლობა, რამაც ხელი შეუწყო საბანკო საქმიანობის მოწესრიგებას და სტაბილურობას საქართველოში.

დღეისათვის საქართველოს კომერციული ბანკების სისტემას გააჩნია თანამედროვე ეკონომიკის შესაბამისი სტრუქტურა და ფუნქციური ოპერაციების განხორციელების ტექნიკური და ადამიანისეული რესურსები. მათ კანონის შებამისად ზედამხედველობას უწევს საქართველოს ეროვნული ბანკი და საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციები.

საქართველოში ამჟამად თექვსმეტი კომერციული ბანკი ფუნქციონირებს, რომლებიც სააქციო საზოგადოებებს წარმოადგენენ. ესენია: თბს ბანკი, საქართველოს ბანკი, ლიბერთი ბანკი, ბაზის ბანკი, ვითიბი ბანკი ჯორჯია, ბანკი ქართუ, პროკრედიტ ბანკი, სილქ როლდ ბანკი, აზერბაიჯანის საერთაშორისო ბანკი - საქართველო, ზირაათ ბანკი საქართველო, იმ ბანკი საქართველო, ხალიკ ბანკი საქართველო, ტერაბანკი, პაშა ბანკი საქართველო, ფინკა ბანკი საქართველო, კრედო ბანკი [7].

2. კვლევის შედეგები

ვინაიდან კვლევის მთავარი მიზანი იყო საქართველოში მოქმედი კომერციული ბანკების სამქიანობის შედეგები საქართველოს ეკონომიკური ზრდის ტენდენციებთან შედარებით შეგვესწავლა, ერთნეთთანაა შედარებული კომერციული ბანკების აქტივების, ერთ ლარ აქტივზე მოგების დონის და ერთ სულ მოსახლეზე მთლიანი შიდა პროდუქტის მაჩვენებლების დინამიკური მწკრივები, რაც შესაბამის ცხრილებშია წარმოდგენილი.

კომერციული ბანკების ზრდის შეფასების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ინდიკატორია მათი აქტივების ცვლილების ტენდენციები. პირველი ცხრილის მაჩვენებლებიდან ჩანს, რომ აქტივების ზრდის ყველაზე მაღალი ტემპი საანალიზო 2010-2016 წლებში ჰქონდა თბს ბანკს, საქართველოს ბანკს, ვითიბის, ლიბერთის და ქართუს. განსაკუთრებით მაღალი ტემპი აქვს ჰალიკ ბანკს. მაგრამ, მაღალია ვალდებულებების ზრდის ტემპებიც. ასე მაგლითად, ჩვენს მიერ ჩატრებული გამოთვლების მიხედვით, საქართველოს ბანკში აქტივები 2016 წელს, 2015წელთან შედარებით გაიზარდა 269%, ვალდებულებები 287%, საკუთრი კაპიტალი 183% და მოგება 316%-ით; თბს ბანკში შესაბამისად: 475, 486, 417 და 634%-ით; ქართუ ბანკში - 249,286, 162 და 198 %-ით; ლიბერთი ბანკში: 304, 288, 529 და 965%-ით. მოგების ყველაზე მაღალი ზრდა ამ ბანკში დაფიქსირდა და ა.შ.

**ცხრილი 1. საქართველოს კომერციული ბანკების აქტივების მაჩვენებლების დინამიკა
%-ად 2010 წელთან შედარებით**

კომერციული ბანკები	2011	2012	2013	2014	2015	2016
საქართველოს ბანკი	117	143	163	188	225	269
თბს	146	172	196	239	306	475
ბანკი ქართუ	68	73	104	134	209	249
ვითიბი	124	160	245	301	359	453
ლიბერთი	138	157	244	297	296	304
პროკრედიტ ბანკი	113	122	121	125	141	161
ტერა ბანკი	129	151	176	207	275	291
პროგრეს ბანკი	124	148	394	523	1381	-
ბანკი რესპუბლიკა	87	99	133	149	205	-
ბაზის ბანკი	126	177	253	276	313	331
ფინკა ბანკი	134	164	243	271	376	479
სილქროუდ ბანკი	113	118	122	108	59	74
ჰალიკ ბანკი	139	206	361	522	768	1087
ზირაათ ბანკი	97	103	166	266	261	275
პაშა ბანკი	-	100	123	442	806	2517

მოგება (ზარალის) მაჩვენებლები მოტანილია მეორე ცხრილში. ექვს ბანკი რამდენიმე წელს ზარალიანი იყვნენ. ამის გამო მოგების ცვლილების ტემპები პროცენტულად ვერ დავთვალეთ და მე-2 ცხრილში მოგების თანხობრივი მაჩვენებლებია მოტანილი. მოგების მოცულობის მიხედვით პირველ ადგილზეა ჰალიკ ბანკი და ფინკა ბანკი. თუმცა აქტივების მოცულობით მათ გაცილებით აღემატება საქართველოს ბანკი და თბს ბანკი.

ცხრილი 2. საქართველოს კომერციული ბანკების მოგება (ზარალის) მაჩვენებლები (მლნ ლ)

კომერციული ბანკები	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	ჯამი
საქართველოს ბანკი	82,7	135,7	185,7	249,7	281,8	295,2	261,8	
თბს	0,494	0,916	0,112	0,140	0,183	0,248	0,317	

ბანკი ქართუ	0,042	(0,075)	0,013	0,085	0,024	0,069	0,083	
ვითიბი	(0,015)	0,010	0,009	0,016	0,024	0,017	0,027	
ლიბერთი	0,004	0,008	0,098	0,154	0,225	0,351	0,444	
პროკრედიტ ბანკი	0,024	0,023	0,025	0,023	0,028	0,033	0,028	
ტერა ბანკი	0,001	0,003	0,007	0,008	(0,006)	0,004	0,005	
პროგრეს ბანკი	0,421	(0,048)	(0,883)	(0,463)	(1,915)	(1,009)	-	
ბანკი რესპუბლიკა	(0,034)	(0,037)	0,022	0,032	0,042	0,056	-	
ბაზის ბანკი	1,325	2,000	1,076	0,118	(1,115)	(3,188)	(14,955)	
ფინკა ბანკი	3,665	6,921	8,094	9,634	5,917	(0,104)	1,087	
სილქროუდ ბანკი	(1,177)	0,534	(4,082)	(5,562)	6,722	2,947	(2,027)	
ჰალივ ბანკი	(2,610)	(0,418)	(0,224)	1,704	2,561	7,006	9,911	
ზირაანთ ბანკი	0,0006	0,0005	0,0002	(0,0004)	0,0007	0,003	0,002	
პაშა ბანკი	-	-	-	0,033	(0,003)	0,0007	0,005	

ბანკებს შორის შედარებისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მოგების ფარდობითი მაჩვენებლების შედარება, რომელიც მე-3 ცხრილშია წარმოდგენილი. ამავე ცხრილიდან ჩანს, რომ აქტივები დაბალი მომგებიანობით ხასიათდება. ხშირად ეს მაჩვენებელი არასტაბილურია.

ცხრილი 3. მოგება 1 ლარ აქტივზე (თეთრი)

კომერციული ბანკები	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
საქართველოს ბანკი	2,1	2,9	3,2	3,8	3,7	3,3	2,4
თბს	2,2	2,8	2,9	3,1	3,4	3,6	2,9
ბანკი ქართუ	7,3	(19,4)	3,1	14,2	3,2	5,8	5,8
ვითიბი	(4,5)	2,4	1,6	2,0	2,3	1,4	1,8
ლიბერთი	0,9	1,2	1,2	1,2	1,4	2,2	2,8
პროკრედიტი	2,8	2,3	2,4	2,2	2,6	2,8	2,0
ტერა ბანკი	0,4	0,9	1,7	2,0	(1,2)	0,7	0,8
პროგრეს ბანკი	3,0	(0,3)	(4,2)	(0,8)	(2,6)	(0,5)	-
ბანკი რესპუბლიკა	(4,2)	(5,2)	2,7	3,0	3,5	3,4	-
ბაზის ბანკი	2,2	2,6	1,0	7,5	(0,6)	(1,6)	(7,3)
ფინკა ბანკი	6,3	8,9	8,1	6,9	3,8	(0,001)	0,4
სილქროუდ ბანკი	(1,1)	0,4	(3,2)	(4,2)	5,7	4,6	(2,5)
ჰალივ ბანკი	(7,5)	(0,9)	(0,3)	1,4	1,4	2,6	2,6
ზირაანთ ბანკი	2,5	2,5	0,6	(1,1)	1,1	3,6	3,4
პაშა ბანკი	-	-	0,1	(6,8)	2,5	0,2	1,9

პირველი და მე-4 ცხრილის მაჩვენებლების შედარებისას აშკარად ჩანს, რომ კომერციული ბანკების აქტივების ზრდის ტემპი (გარდა პროკრედიტის და სილქროუდ ბანკისა) თითქმის ორჯერ (და ზოგჯერ უფრო მეტადაც) აღემატება საქართველოს მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდის ტემპს.

ცხრილი 4. საქართველოს ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლები

მაჩვენებლები	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
მშპ 2010 წლის ფასებით							
მლნ ლ	20743,4	22241,4	23653,8	24454,9	25585,6	26322,5	27044,8
მშპ %-ული ცვლილება	100	107,2	114,0	117,9	123,3	126,9	130,4
მშპ 1 სულზე (ლარი)	4675,7	5447,1	5818,1	5987,6	6491,6	8550,9	9117,7

1 სულზე მშპ %-ული ცვლ.	100	116	124	128	139	183	195
------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

წყარო: http://geostat.ge/?action=page&p_id=118&lang=geo

მაშასადამე, აღებული ეკონომიკური მაჩვენებლების შედარებითი შესწავლის შედეგები აჩვენებენ, რომ საქართველოში მოქმედი კომერციული ბანკების დიდი უმრავლესობის ქონება 2010-2016 წლების პერიოდში გაორმაგდა, ხოლო, თბს-ის, ვითიბის, ლიბერთის, ბაზის ბანკის და ჰალიკ ბანკის აქტივები ოთხჯერ აღემატება 2010 წლის მოცულობას. მაგრამ, მათი მომგებიანობა დაბალია. ზოგჯერ, მაგალითად, ბაზის ბანკის აქტივები სამჯერ გაიზარდა, მაგრამ ბოლო წლებში ზარალიანია. ამდენად, ბანკების უმრავლესობა თითქოს ვითარდება, მაგრამ ზოგჯერ არასტაბილური და ზარალიანია.

ასეთი ვითარება ჩვენი აზრით გამოწვეულია იმით, რომ ბანკების უმრავლესობის მენეჯმენტი აქტიურად არ მონაწილეობს ქვეყანაში ახალი პროექტების და იდეების დაფინანსებასა და დაკრედიტებაში; მოსახლეობა დათრგუნულია ეროვნული ვალუტის ინფლაციით, რადგან, ლარში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი ორჯერ მაღალია, ვიდრე დოლარში გაცემულ სესხებზე. ბანკები პოზიტიურ გავლენას ვერ ახდენენ მაკროეკონომიკურ არასტაბილურობაზე, არ ჩანს, რომ ბანკებს დამუშავებული აქვთ საქართველოს რეგიონების განვითარების პროექტების დაფინანსების პროგრამები, ჯერ კიდევ არაა გავრცელებული ფინანსური ლიზინგი და ფაქტორინგული მომსახურების სახეები,

დასკვნა

ამრიგად, ბოლო ათი წლის შედეგების ანალიზი ადასტურებს, რომ საბანკო სექტორი საქართველოში საგრძნობლად გაიზარდა, განვითარდა და გაფართოვდა. მაგრამ, კომერციული ბანკების დიდი უმრავლესობა ჯერ კიდევ ვერ ასტიმულირებს ქვეყნის მაკროეკონომიკურ ზრდას და განვითარებას, რასაც შედეგად დასაქმების ზრდა უნდა მოჰყვეს. კომერციული ბანკების ადეკვატურ და სამართლიან საფინანსო-საკრედიტო პოლიტიკას შეუძლია ქვეყნის ეკონომიკა განვითარებული და სტაბილური გახადოს. მაგრამ ასევე, შეუძლია პირიქითაც, განვითარებული ეკონომიკა ჩამოშალოს. ამიტომ, მოწესრიგებულ და ქვეყნის განვითარების მიმდინარე ამოცანების ადეკვატური პროექტების და იდეების დაფინანსება და დაკრედიტება უნდა იყოს საქართველოს ყველა კომერციული ბანკის საკრედიტო პოლიტიკის კონცეპტუალური საუბველი.

საქართველოს ეკონომიკის ზრდაში კომერციული ბანკების გააქტიურების მიზნით, საჭიროდ მიგვაჩნია განხორციელდეს შემდეგი ღონისძიებები:

- კომერციული ბანკების მიერ მცირე ბიზნესის დაკრედიტების პროექტების დამუშავება და განხორციელება;
- ინოვაციური პროექტების მოძიება და დაკრედიტება;
- ახალგაზრდების საქართველოში დასაქმების პროექტების შემუშავება მთვრობასთან ერთად და მათი დაკრედიტება დაბალი საპროცენტო განაკვეთიანი სესხებით.

ლიტერატურა

1. Journal Banking and Finance. <http://www.mass.gov/ocabr/banking-and-finance/>
2. Essay on the Role of Banks in Economic Development
<http://www.economicdiscussion.net/essays/essay-on-the-role-of-banks-in-economic-development/1875>
3. Mihail Petrkovkci and Jordan Kjosefski, Does banking sector development promote economic growth? An empirical analysis for selected countries in Central and South Eastern Europe
<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1331677X.2014.947107>

4. The Role of Development Banks in Promoting Growth and Sustainable Development in the South. Economic Cooperation and Integration among Developing Countries. UNCTAD. December 2016
http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/gdsecidc2016d1_en.pdf
5. Joseph Olusegun Ajibola, Commercial Bank Lending and Economic Growth—The Nigerian Experience (1970-2013)
http://www.oalib.com/articles/3143908?utm_source=Linkedin&utm_campaign=papersubmission&utm_medium=wangjing-L#.Wb4zHbIjHIU
6. Role of Commercial banks in Economic Development of Country. 2016.
<https://accountlearning.com/role-of-commercial-banks-in-economic-development-of-country/>
7. <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=403>

Resume

Comparison of Growth Rates of Georgian Economy and Commercial Banks

Izolda Chiladze. Doctor Economic

Banks play an important role in capital formation, which is essential for the economic development of a country. Banks create credit for the purpose of providing more funds for development projects. Credit creation leads to increased production, employment, sales and prices and thereby they cause faster economic development.

The purpose of the research is to assess the correlation between the growth of commercial banks in Georgia and the economic growth indicators of Georgia.

As a result of the study, the majority of commercial banks operating in Georgia do not have an active impact on the economic growth and employment growth of the country. the analysis shows that the banking sector has grown significantly in Georgia, developed and expanded but the vast majority of commercial banks still can not stimulate the macroeconomic growth of the country that resulted in an increase in employment.

by reason to activate commercial banks in the growth of Georgian economy, is necessary the following measures to be implemented:

- Develop and implement small business lending projects by commercial banks
- Finding and lending innovative projects;
- Development of young people's employment projects with the government and their lending with low interest margin loans.